

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 512/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **12 września 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **12 września 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **T. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **21 lutego 2013 r.** sygn. akt **III U 329/12**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 512/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 maja 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

w oparciu o art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, odmówił wnioskodawcy T. B. prawa do emerytury,

w uzasadnieniu wskazując, że z wymaganego ustawą piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykazał jedynie okres wynoszący 2 lata i 4 m-ce. Organ rentowy zakwestionował możliwość uwzględnienia do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia wnioskodawcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od

1 sierpnia 1980 do 30 września 1990 r. oraz w Spółce (...) w S. od 1 października 1990 r. do 31 grudnia 1993 r. wyjaśniając, iż wystawione przez powyższe Zakłady świadectwa pracy w szczególnych warunkach nie stanowią wiarygodnego dowodu

w sprawie, bowiem podpisane zostały przez osobę nieuprawnioną do ich wydania, a nadto

nie określają nad jakimi pracami i stanowiskami wnioskodawca sprawował nadzór.

W odwołaniu od wymienionej decyzji T. B. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury, wyjaśniając w uzasadnieniu, iż w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych na stanowisku kierownika budowy, na którą to okoliczność przedstawił stosowne świadectwa pracy. Zaznaczył, iż dokumenty te podpisane zostały przez głównego księgowego, który jednocześnie był członkiem zarządu i nieformalnym zastępcą prezesa Spółdzielni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w T., wyrokiem z 29 listopada 2011 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 30 marca 2011 r., zaliczając w szczególności do dowodzonego przez wnioskodawcę stażu pracy w szczególnych warunkach okres jego zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. oraz w przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku kierownika robót budowlanych.

W rozpoznaniu wywiezionej przez organ rentowy od powyższego orzeczenia apelacji, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z 7 marca 2012 r. sygn. III AUa 111/12 uchylił wskazane orzeczenie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny, wskazując na przedwczesność wydanego orzeczenia zaakcentował, że w sprawie nie wyjaśniono wszystkich istotnych okoliczności, w szczególności tych, dotyczących charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S.. Zaznaczył, że nie ustalono jakie w tym okresie zatrudnienia faktycznie czynności wnioskodawca wykonywał, a w szczególności, czy sprawowany przez niego nadzór był nadzorem bezpośrednim i czy był wykonywany stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto, Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w sprawie nie wyjaśniono okoliczności związanych z pracą wnioskodawcy na budowie eksportowej.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z

21 lutego 2013 r. sygn. akt III U 329/12, oddalił odwołanie wnioskodawcy.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy ustalił, iż T. B. (ur. (...)) na 1 stycznia 1999 r. udowodnił ogólny staż ubezpieczenia w wymiarze 26 lat 8 miesięcy i 2 dni w tym, okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący łącznie 2 lata i 4 miesiące

(od 1 lipca 1971 r. do 25 października 1971 r. i od 26 września 1972 r. do 30 września 1974r.). Wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy i od 2001 r. pobiera zasiłek przedemerytalny.

Nadto, nie przystąpił do OFE. Ustalił również, że od 1 lipca 1971 r. do 30 września 1974 r. T. B. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w M.. Początkowo odbywał staż w zawodzie majstra, a od 26 października 1971 r. do 4 września 1972 r. odbył zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu w dniu 26 września 1972 r. podjął pracę na stanowisku majstra budowlanego. Od 10 października 1974 r. do 30 kwietnia 1975 r. pracował w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w (...) w M. jako majster. Podlegało mu około 70 pracowników, w tym betoniarze, zbrojarze, suwnicowi oraz pracownicy transportu. Na każdej zmianie pracowało także trzech elektryków i konserwator. W tym okresie wnioskodawca nie wykonywał żadnych czynności administracyjnych poza rozdaniem listy obecności. Następnie w okresie od 1 maja 1975 r. do 31 lipca 1980 r. odwołujący był zatrudniony w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w R. Oddział w M. jako kierownik robót brygady remontowo – budowlanej. Podlegało mu od 15 do 60 pracowników zatrudnionych na stanowiskach malarzy – tynkarzy, betoniarzy – zbrojarzy, cieśli, elektryków, hydraulików, stolarzy, malarzy, a także majster oraz brygadziści. Brygada kierowana przez wnioskodawcę zajmowała się budową wiat, przechowalni warzyw, a także remontami budynków. W okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 30 września 1990 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S.. Następnie od 1 października 1990 r. do

31 grudnia 1993 r. we F. S. w S.. W tym okresie wnioskodawca faktycznie wykonywał obowiązki kierownika budowy, choć angaże wskazywały na stanowisko kierownika Zakładu Usług (...). Podlegali mu wówczas : jeden lub dwóch majstrów, zaopatrzeniowiec, technik rozliczeń, kosztorysant, dwie pracownice biurowe zajmujące się rozliczaniem zakładu, fakturzystki, magazynier oraz pracownicy wykonujący zawody budowlane tj. 10 murarzy – tynkarzy, betoniarz – zbrojarz, 10 malarzy, 10 cieśli, 2-3 elektryków, 2 hydraulików, 2 stolarzy, 2 spawaczy. Wnioskodawca wraz z podległymi pracownikami prowadził budowy i remonty dla innych zakładów. Wskazując na rodzaj wykonywanych przez wnioskodawcę prac, a także prac wykonywanych przez podległych mu pracowników, Sąd Okręgowy uznał, że w okresach zatrudnienia w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w R. Oddział w M., w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S., a później w F. – S. w S., wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Zaznaczył, że podlegający mu wówczas pracownicy nie wykonywali wyłącznie prac w szczególnych warunkach,

a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na określenie, że wykonywane przez tych pracowników prace w szczególnych warunkach były pracami podstawowymi. Dodatkowo Sąd wskazał, że akta osobowe wnioskodawcy nie pozwalają na stwierdzenie,

że podczas pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. był on zatrudniony na podstawie umowy o pracę, a tym samym, że posiadał on w tym czasie status pracownika. Wnioskodawca był bowiem członkiem Spółdzielni, a jako członek nie mógł pozostawać ze Spółdzielnią w pracowniczym stosunku pracy. Za okres pracy w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy uznał natomiast okres, w którym wnioskodawca wykonywał pracę majstra w (...) Przedsiębiorstwie (...) w (...) w M. od 10 października 1974 r. do 30 kwietnia 1975 r. przyjmując, iż wnioskodawca wykonywał wówczas pracę wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczył również okres, w którym T. B. był oddelegowany na budowę eksportową na podstawie umowy z (...) Przedsiębiorstwem (...) od 4 listopada 1987 r. do 31 grudnia 1989 r. W tym czasie wykonywał prace brygadzisty brygady montażowej i montera konstrukcji stalowych na wysokości. Podlegało mu wówczas 18 monterów wykonujących konstrukcje na wysokości oraz prace spawalnicze. Sąd przyjął, iż praca ta stanowiła pracę o której mowa w wykazie A dziale V poz. 5 wskazanego wyżej rozporządzenia. Nadto, Sąd Okręgowy uznał, wskazując na treść art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, że do stażu pracy w szczególnych warunkach podlega również zaliczeniu okres służby wojskowej wnioskodawcy, gdyż zarówno przed, jak i po jej zakończeniu wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Reasumując przyjął, iż odwołujący wykazał staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący łącznie 5 lat 11 m-cy i 19 dni. Skoro zatem nie wykazał co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach, to nie spełnia warunków uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, to tym samym jego odwołanie jest nieuzasadnione. Wydane orzeczenie Sąd Okręgowy oparł na treści art. 477¹⁴ §1 kpc.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją wnioskodawca, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż wykonywana przez niego praca w okresie od 1 maja 1975 r. do 31 lipca 1980 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w R. oraz w okresie od 1 października 1990 r. do 31 grudnia 1993 r. w F. – S. w S. nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy z zeznań świadków jak i z samych ustaleń Sądu wynika, że podlegli wnioskodawcy pracownicy wykonywali pracę w szczególnych warunkach. Zarzucił również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż wykonywana w okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 30 września 1990 r. praca na stanowisku kierownika Zakładu Usług (...) w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach, albowiem podlegali mu nie tylko pracownicy wykonujący pracę w szczególnych warunkach, ale także inni pracownicy, a dalej, że pracę tę wykonywał na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, gdy tymczasem z dokumentów wynika, że był zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Na tę okoliczność przedłożył kopię świadectwa pracy z 31 lipca 1980 r. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że nabył on prawo do wcześniejszej emerytury, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił, i zważył, co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona, zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 21 lutego 2013 r. jest bowiem orzeczeniem trafnym i odpowiadającym prawu.

W niniejszej sprawie T. B. (ur. (...)) dochodził ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku, o której mowa w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227). Przypomnieć wypadnie, że prawo do oznaczonej emerytury przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r., po osiągnięciu przez nich wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 oznaczonej ustawy emerytalno – rentowej (a to, wieku 55 lat dla kobiet oraz 60 lat dla mężczyzn), o ile przed 1 stycznia 1999 r. spełnili przesłanki stażowe – a to wykazali łączny staż ubezpieczenia wynoszący odpowiednio dla mężczyzn co najmniej 25 lat, a dla kobiet 20 lat , w tym co najmniej 15 – letni staż pracy w warunkach szczególnych (wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku), oraz którzy nie przystąpili do OFE, ewentualnie złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku tego Funduszu na dochody budżetu państwa. Podkreślić należy, iż prawo do tej emerytury przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia warunki określone w tym przepisie, niezależnie od tego, kiedy osiągnął przewidziany ustawą wiek.

W rozpoznawanej sprawie niekwestionowanym było, iż wnioskodawca do 31 grudnia 1998 r. wykazał ogólny staż ubezpieczenia przenoszący 25 lat, a dalej, że nie przystąpił do OFE. Spornym natomiast pozostawało, czy przed oznaczoną datą legitymował się wymaganym przepisami prawa okresem pracy w szczególnych warunkach. Na etapie postępowania apelacyjnego niespornym było, iż T. B. wykazał staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący łącznie 5 lat 11 m-ce i 19 dni. Spornym natomiast pozostawało, czy będąc zatrudnionym na stanowisku kierownika w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w R. w okresie od 1 maja 1975 r. do 31 lipca 1980 r.,

w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od 1 sierpnia 1980 r. do 30 września 1990 r. oraz w F. – S. w S. w okresie od 1 października 1990 r. do 31 grudnia 1993 r. wykonywał pracę kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach. Oceniając wymienione okresy Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie wykazał, aby wykonywane wówczas przez niego obowiązki stanowiły nadzór o jakim mowa w wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podlegający mu pracownicy nie wykonywali bowiem wyłącznie prac

w szczególnych warunkach, a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na określenie, że wykonywane przez tych pracowników prace w szczególnych warunkach były pracami podstawowymi. Dodatkowo Sąd wskazał, że wnioskodawca był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S., a jako członek nie mógł pozostawać ze Spółdzielnią w pracowniczym stosunku pracy.

Podzielając ustalenia faktyczne jak i ocenę prawną sprawy przyjętą przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że określonymi w pkt 24 działu XIV wykazu A powołanego wyżej rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynierjno-technicznego na oddziałach i wydziałach,

w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorcze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na oddziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Tylko zatem, gdy czynności takie wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres ich wykonywania podlega zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach. Tymczasem zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że we wszystkich spornych okresach wnioskodawca sprawował nadzór zarówno nad pracownikami wykonującymi prace w szczególnych warunkach jak i nad takimi, którzy pracy w tak określonych warunkach nie wykonywali. Nadto, nie sposób na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przyjąć, aby w jednostkach (zakładach) nadzorowanych przez wnioskodawcę podstawowymi były prace wymienione w wykazie, a więc te wykonywane w szczególnych warunkach. Podkreślić w tym miejscu należy, że to na wnioskodawcy ciążył obowiązek wykazania, iż w nadzorowanych przez niego jednostkach podstawowymi były prace wykonywane w szczególnych warunkach. Z przyjętą oceną Sądu pierwszej instancji należy się zatem w pełni zgodzić. Zebrany materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia,

że wnioskodawca w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawował kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierjno - techniczny o jakim mowa w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Nadto, jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy dokumenty osobowe wnioskodawcy nie pozwalają na przyjęcie, iż w trakcie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. miał on status pracownika. Podkreślić należy, że z zalegających w aktach organu rentowego dokumentów wynika, że już 1 maja 1983 roku T. B. był członkiem tej Spółdzielni, co potwierdza treść umowy złożonej na karcie 75 akt dotyczących kapitału początkowego. Powyższe, poza dokonaną już wcześniej oceną, wyklucza również możliwość uwzględnienia tego okresu pracy, jako wykonywanej w warunkach szczególnych. Wskazać także przyjdzie, że dołączone do apelacji świadectwo pracy z 31 lipca 1980 r. było znane zarówno Sądowi pierwszej instancji jak i organowi rentowemu, do akt którego zostało złożone przez wnioskodawcę w postępowaniu o ustalenie kapitału początkowego (k. 27). Dodać przy tym należy, że dokument ten poświadcza okres pracowniczego zatrudnienia wnioskodawcy w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w R. Oddział w M., która to okoliczność była w sprawie bezsporna. Oceniając zaś okres zatrudnienia w Spółce (...) w S. tut. Sąd Apelacyjny zauważa, iż korzystanie przez wnioskodawcę z kilkumiesięcznego zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego, czy urlopu bezpłatnego uniemożliwia, poza okolicznościami wskazanymi przez Sąd Okręgowy, przyjęcie tego spornego okresu do pracy w warunkach szczególnych.

W świetle powyższych wywodów, dzielając w pełni ustalenia faktyczne i ocenę prawną sprawy przyjętą przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, apelację wnioskodawcy wobec braku zarówno podstaw faktycznych jak i prawnych do jej uwzględnienia, należało oddalić na podstawie art. 385 kpc.

(...)

(...)

(...)